

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 6/2011 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om finansiering av forsknings- och utvecklingsprojekt som gäller jordbruk och livsmedelsekonomi samt landsbygden och till lag om ändring av lagen om finansiering av vissa program och projekt inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 13 oktober 2011 en proposition till riksdagen med förslag till lag om finansiering av forsknings- och utvecklingsprojekt som gäller jordbruk och livsmedelsekonomi samt landsbygden och till lag om ändring av lagen om finansiering av vissa program och projekt inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde (RP 64/2011 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Katriina Pessa och landsbygdsråd Eero Uusitalo, jord- och skogsbruksministeriet
- lagstiftningsråd Jyri Inha, finansministeriet
- regeringsråd Tuula Manelius, arbets- och näringsministeriet
- direktör för miljöforskning Jyrki Aakkula, Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi, Jockis.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- justitieministeriet
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om finansiering av forsknings- och utvecklingsprojekt som gäller jordbruk och livsmedelsekonomi samt landsbygden. Samtidigt upphävs den gällande lagen om finansiering av riksomfattande utveckling av och forskning kring landsbygden samt av forskning kring jordbruk och livsmedelsekonomi. Dessutom föreslår regeringen ändringar i lagen

om finansiering av vissa program och projekt inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Förslagen hänför sig till den omorganisering som nämns i regeringsprogrammet. Den innebär att vissa uppgifter för utveckling av landsbygden överförs från jord- och skogsbruksministeriet till arbets- och näringsministeriet.

Finansieringen med nationella medel av projekt som gäller riksomfattande utveckling av och forskning kring landsbygden överförs till övervägande del från jord- och skogsbruksministeriet till arbets- och näringsministeriet, som svarar för den allmänna utvecklingen av regionerna och finansieringen av riksomfattande projekt som gäller detta.

Förvaltningen kommer att ändras så att man inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde med nationella medel finansierar riksomfattande utvecklingsprojekt som gäller landsbygden och inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde nästan uteslutande landsbygdsprojekt som ingår i program som finansieras från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU). Jord- och skogsbruksministeriet kommer också i fortsättningen att med nationella medel finansiera projekt som gäller forskning kring jordbruk och livsmedelsekonomi samt projekt som hänför sig till utveckling av dessa. Vid jord- och skogsbruksministeriet kommer finansieringen med

nationella medel av forskning kring och utveckling av landsbygden att vara mycket liten.

Den föreslagna nya lagen gäller projekt för forskning om och utveckling av näringar inom jordbruk och livsmedelsekonomi. Enligt lagen ska det dessutom fortsatt vara möjligt att bevilja bidrag för övergripande projekt för landsbygdsutveckling och landsbygdsforskning. I huvudsak kommer de att stödjas utifrån lagen om finansiering av vissa program och projekt inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Det föreslås att den lagen kompletteras med behövliga bestämmelser om projektstöd och projektadministration.

Inom ramen för den omorganisering som ska genomföras kommer också tyngdpunkten i verksamheten inom samarbetsgruppen för landsbygdspolitik, som tillsatts av statsrådet, att förflyttas till arbets- och näringsministeriet. Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2012 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2012.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Regeringen föreslår bl.a. en ny lag om finansiering av forsknings- och utvecklingsprojekt som gäller jordbruk och livsmedelsekonomi samt landsbygden. Samtidigt upphävs den gällande lagen om finansiering av forskning och utveckling samt av forskning kring jordbruk och livsmedelsekonomi. Rent generellt anknyter lagförslagen till en mer rationell organisation enligt regeringsprogrammet där arbets- och näringsministeriet övertar vissa uppgifter som gäller landsbygdsutveckling av jord- och skogsbruksministeriet. Redan i dagens läge har arbets- och näringsministeriets det övergripande ansvaret för regionpolitiken och de tillhörande åtgärderna. Det är en lämplig lösning att koncentrera förvaltningen av dessa frågor till det ministeriet, menar utskottet. I detta sammanhang vill utskottet peka på att förenkling och effektivisering av

administrationen, ökad samverkan över förvaltningsgränserna och bättre genomslag är viktiga mål för att utveckla näringsverksamheten på landsbygden.

Inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde finansieras i dagens läge såväl forskningsprojekt inom jordbruk och livsmedelsekonomi som riksomfattande forsknings- och utvecklingsprojekt som gäller landsbygden. Finansieringen av forsknings- och utvecklingsprojekt som gäller landsbygden grundar sig vanligen på verksamheten i den samarbetsgrupp för landsbygdspolitik som statsrådet tillsatt. Men de egentliga finansieringsbesluten fattas ändå i praktiken av tjänstemän på jord- och skogsbruksministeriet. Numera är det huvudsakligen jord- och skogsbruksministeriets jordbruksavdelning som verkställer projektfinansieringen och främjar nationell landsbygdspolitik, närma-

re bestämt sektionen för landsbygdspolitik vid avdelningens enhet för utveckling av landsbygden. Det framgår av propositionsmotiven att en överföring av sektionen innebär att fyra anställda, inklusive deras tjänster och uppgifter, överförs från jord- och skogsbruksministeriet till arbets- och näringsministeriet. Utskottet konstaterar att man genom reformen inte eftersträvar några ändringar av innehållet i den landsbygdspolitiska forskningen och utvecklingen.

Det anslag som enligt den föreslagna statsbudgeten för 2012 ska överföras från jord- och skogsbruksministeriets till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde används till finansiering av riksomfattande forsknings- och utvecklingsprojekt som gäller landsbygden. Utskottet noterar att den föreslagna lagen framför allt gäller finansiering av forskning om och utveckling av jordbruk och livsmedelsekonomi, huvudsakligen med samma resurser och samma instrument som i dag. Finansieringen ska enligt propositionen i framtiden ske med stöd av arbets- och näringsministeriets lagstiftning om projektfinansiering. I detta sammanhang vill utskottet understryka att arbets- och näringsministeriets kommer att få mycket större ansvar för forsknings- och utvecklingsprojekten som gäller landsbygden. Med tanke på reformen är det därför viktigt att ministeriet ser till att det finns tillräckligt med både administrativa och finansiella resurser för projekten för utveckling av jordbruket, livsmedelsekonomin och landsbygden.

Reformen måste genomföras så att den landsbygdspolitiska samarbetsgruppen (YTR) kan finnas kvar inom det nya ministeriet och så att överföringen av projektfinansieringen sker smidigt, påpekar utskottet. Det har upprepade gånger, också i internationella bedömningar, visats att samarbetsgruppen, dess verksamhetsformer och projektfinansieringen är ett exceptionellt välfungerande instrument. Samtidigt som sektionen överförs måste också smidiga former för samarbetet med andra aktörer för landsbygdsutveckling tas fram. Man bör bland annat se till att den nätverksbaserade verksamheten fortsätter så att resurserna vid arbets- och näringsministeri-

ets regionalavdelning, inklusive informationslagen och informationssystemen, kan utnyttjas, samtidigt som man drar nytta av en bredare kompetens.

Enligt utskottets mening kompletterar de överförda uppgifterna i och för sig den samlade regionutvecklingen, som ligger hos arbets- och näringsministeriet. Ministeriet ansvarar redan nu för landsbygdspolitiken i anknytning till regionutvecklingen och även för skärgårds- och stadspolitiken. Dessutom deltar ministeriet också i den landsbygdspolitiska samarbetsgruppens och dess temagrupperns verksamhet. Samarbetsgruppen nätverkar redan nu, men dess verksamhet kan få ännu mer styrka genom nya och närmare kontakter med annan verksamhet för regionutveckling. Det är viktigt att jord- och skogsbruksministeriet fortsätter att delta aktivt i samarbetsgruppens verksamhet med de kvarvarande personalresurserna.

Med hänvisning till det ovan sagda är det viktigt att den nationella landsbygdspolitiken flexibelt kopplas samman med andra program och instrument för landsbygdsutveckling med beaktande av de allmänna riktlinjerna och prioriteringarna. För närvarande finns till exempel följande utvecklingsinstrument: det landsbygdspolitiska helhetsprogrammet, det särskilda landsbygdspolitiska programmet, statsrådets landsbygdspolitiska redogörelser, Leadermetoden samt byverksamhet och annan utveckling på lokal nivå. Överföringen får inte medföra att samordningen av den nationella landsbygdsutvecklingen och den EU-delfinansierade landsbygdsutvecklingen försvåras.

Särskilt viktigt är det att ministerierna i fortsättningen deltar i arbetet för att utveckla landsbygden och dess näringar på ett samordnat sätt. Ett gott samarbete över förvaltningsgränserna behövs mer än tidigare mellan ministerierna när de berörda tjänsterna överförs. Dessutom måste arbetsformerna och nätverken för landsbygdsutveckling få starkare ställning och ökad betydelse inom ramen för regionutvecklingen. Utskottet understryker vikten av övergripande samarbete och systematiska och öppna samarbetsformer samt av att den överförda persona-

lens kompetens utnyttjas. Överföringen bör ge upphov till synergieffekter när det gäller att främja den nationella regionpolitiken. Det måste säkerställas att de befintliga välfungerande strukturerna och arbetsformerna kvarstår när uppgifterna överförs från ett ministerium till ett annat. Samtidigt måste samarbetsgruppens sektorsövergripande karaktär erkännas och förutsättningar skapas för utveckling av sektorsövergripande nätverkssamarbete. Utskottet påpekar också att informationen om den förändring som

sker måste vara tillräcklig under övergångsperiod så att stödtågarna inte blir lidande.

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 15 november 2011

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
medl. Heikki Autto /saml
Satu Haapanen /gröna
Lasse Hautala /cent
Anne Kalmari /cent
Timo V. Korhonen /cent
Pirkko Mattila /saf

Jari Myllykoski /vänst
Mats Nylund /sv
Kari Rajamäki /sd
Janne Sankelo /saml
Arto Satonen /saml
Reijo Tossavainen /saf
Tytti Tuppurainen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Jaakko Autio.